

Om brun musik i Danmark

Historien om hip-hop og rap i Danmark starter tilbage i 1980'erne med fx MC Einar og Rockers by Choice og handler om at hvide (eller vi kunne kalde dem lyserøde) danskere overtager elementer af amerikansk hip-hopkultur – naturligvis i en tillempet dansk form, og for den tidlige danske rap ofte med en humoristisk farvning. Senere dansk rap i 00'erne overtager elementer fra den hensygnende gangsterrap, i det som er blevet kaldt stodderrap: fx LOC, Niarn og Jokeren hvis tekster bla. domineres af ”rabiante synspunkter med tilsvining af kvinder”¹

I begyndelsen af 10'erne begynder en ny brun rap at gøre sig gældende på hitlisterne. En musik der slet ikke forholder sig til den danske raptradition, men som tydeligt har blikket rettet mod USA og nyere tendenser som trap. Og en musik hvor en dansk marginaliseret minoritet spejler sig i den amerikanske sorte minoritet – endda i en sådan grad at brune danske rappere omtaler sig selv som sorte.

Først en kommentar til adjektivet ”brun”. Kristine Ringsager har skrevet phd. om brun rap i Danmark og forklarer her hvorfor hun har valgt denne betegnelse (i stedet for fx indvanderrap, perkerrap, dansk rap produceret af personer med ikke-vestlig herkomst): ”I stedet har jeg valgt at benytte betegnelsen ’synlige minoriteter’ (og adjektivet ’brun’ i beskrivelsen af fx synlige minoritetsrappere) som en fællesbetegnelse for de samtalepartnere, jeg i min feltforskning har haft, der enten er ’ikke-vestlige’ flygtninge, indvandrere eller efterkommere af disse og er fænotypisk karakteriseret ved at have mørkt hår, brun hud og brune øjne og som synes at blive underlagt en ’muslimificering’, dvs. en forestilling om, at de er muslimer (uden nødvendigvis at være det eller uden at dette har stor indflydelse på deres hverdag og identifikationer).”²

De danske brune rappere har da også meget forskelligartet baggrund: Kesi har tanzaniansk baggrund, Sivas iransk, Benny Jamz jamaicansk, Node kurdisk, Marwan palæstinensisk, ArtigeArdit albansk, Branco fillipinsk, og Gilli er fra Rødovre. At tale om en specifik etnicitet giver således ikke meget mening – understreget ved at man kan hævde at Gilli fx er etnisk lysrød, men kulturelt brun. Omvendt kan man måske tale om et postetnisk fællesskab defineret ved at være (synligt) anderledes end den danske majoritet.

”Vi dyrkede også det der mantra, at ’vi er anderledes’. Også Natasja og Karen Mukupa for den sags skyld. Alle os mørke, vi havde sådan et fællesskab” (Samtale 7.9.2010). Til forskel fra de lyserøde rappere, der primært rappede på dansk, bestræbte disse grupper bestående af mørke rappere sig på at lyde så tæt på de amerikanske forbilleder som muligt og positionerede sig altså inden for en transnational kulturel strømning.”³

Med til at definere denne anderledeshed er det særlige brune gadesprog som naturligvis også kommer til at præge den brune rap. Man har kaldt dette sprog for multietnolekt da sproget er opstået i multietniske områder som Nørrebro hvor brugerne har mange forskellige sproglige baggrunde men taler dansk sammen. Den danske multietnolekt er præget dels af indlånte ord fra minoritetssprogene, fx para der betyder penge på tyrkisk, bøjninger, fx ”den der projekt” og syntaks (ordstilling), fx ”efter den der tur jeg tænker bare på fest og klz”.⁴ Sproget er sammen med musikken med til at definere en anderledeshed.

Gennembruddet for den brune musik i Danmark kom med Sivas’ ”D.A.U.D.A” featuring Gilli i 2013. Teksten er stærkt præget af multietnolekt, og tekst (og video) fremstiller en semigangster virkelighed hvor en gruppe unge brune cruiser i deres BMW gennem København (klicheerne står i kø), bedøvet af stoffer og alkohol på flugt fra politiet og med bilen fuld af ”para”. Tempoet er i overensstemmelse med trap-

¹ Laust Hallund: ”Definitionen af en stodder - og hans rap” (2008). Videnskab.dk. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/definitionen-af-en-stodder-og-hans-rap>

² Kristine Ringsager: Rap, rettigheder, respekt. Musikvidenskabeligt Institut, Københavns Universitet 2015. [https://curis.ku.dk/portal/da/publications/rap-rettigheder-respekt\(648f0c72-c1ee-4e85-ad90-fd26b1476b16\).html](https://curis.ku.dk/portal/da/publications/rap-rettigheder-respekt(648f0c72-c1ee-4e85-ad90-fd26b1476b16).html)

³ Ibid

⁴ Pia Quist: Multietnolekt – gadesprog. Københavns Universitet. <https://dialekt.ku.dk/sociolekter/etnolekt/multietnolekt/>

forbillederne langsomt, og karakteristisk synges rappen – men der er langt til den hookorienterede popmelodik som ellers dominerede hitlisterne. Her første halvdel af Gillis vers:

<https://youtu.be/WDLaJm5noSU?t=136>

♩ = 66

Gilli: A C#m C#m C#m/H
 Si'r de løb - er med chop - per. Kø - ber - ne kom - mer, men med blå blink i bag - rud'n, de shabs får ad - re - na - li - ner.

Sivas: Slap af! Slap af! Da - ud - a.

3 A C#m C#m C#m/H
 To bob ka - bi - ner, i la - ver shli - tet halv ej - ner. Vi rå - ber "Fri No - ah Car - ter", hold ud all' brød - re bag trem - mer.

Ekkoeffekt:
 Da - ud - a. Da - ud - a. Da - ud - a.

5 A C#m C#m C#m/H H
 Shots til mit ho'd og det ud'n en da - ban - ja, booze i mit blod så vi kas - ter med pa - ra. De ryk - ker, du skaf - fer, du prø - ver, men pak - ker e - le - fant - hu - er på når de tryk - her, du kråd - ser.

Groovet der rappes over, har ligeledes tydelige trap-inspiration med den uregelmæssige og voldsomt underdelte TR808-hihat:

♩ = 66

Synth. A C#m C#m C#m/H

Bas

Tr.

I anden halvdel af 10'erne bliver den brune musik gradvist mere poporienteret, og inspirationerne hentes efterhånden også fra flere andre steder i verden med fx reggeaton, dancehall, dubstep, baile funk mm.⁵ Ofte, men ikke altid anvendes autotune, og man kan med en hvis rimelighed hævde at autotune er blevet en æstetisk markør for den brune musik i Danmark. Herunder ses slutningen af Benny Jamz' vers i "Ibiza" (2021), dels noteret traditionelt, dels hvor notationen afspejler de autotunegenerede melismer – efterfulgt af det fællessangsorienterede, hookorienterede omkvæd:

<https://youtu.be/cmzh8BanYdg?t=64>

⁵ <https://soundvenue.com/musik/2021/03/syv-sange-der-viser-hvorfor-nicki-pooyandeh-er-tidens-toneangivende-danske-hiphopproducer-444688>

Benny Jamz
med noterede
autotune-
melismer:

Traditionel
notation:

Typisk for en sådan æstetisk markør som autotunen fungerer som, er at den signalerer at der her er tale om en bestemt musik som både tiltrækker et bestemt publikum, men ligeledes får andre til at tage afstand til den.

Simon Reynolds har peget på to elementer i rappens omfavelse af autotunen, dels at den tillader rapperne at udtrykke en følsomhed som ellers ligger udenfor rapkulturen :

“Something about the sound of Auto-Tune melted these rappers’ hard hearts and opened up the possibility for tenderness and vulnerability.”⁶

Dels at autotunen måske endda tilfører musikken en særlig sjæl:

“Related to the complaints about falseness and impersonality is the accusation that Auto-Tune, especially in its overtly robotic-sounding uses, lacks soul. But you could argue the absolute reverse: that the sound of Auto-Tune is hyper-soul, a melodrama of micro-engineered melisma.”⁷

⁶ Simon Reynolds: How Auto-Tune Revolutionized the Sound of Popular Music, 17. september 2018, Pitchfork. <https://pitchfork.com/features/article/how-auto-tune-revolutionized-the-sound-of-popular-music/>

⁷ Ibid

Hitlister

I de sidste par år har den brune musik helt domineret listerne over de mest streamede danske kunstnere, og Gilli er i øvrigt den første danske kunstner der runder en milliard afspilninger på Spotify. På nedenstående liste over de mest streamede danske kunstnere i 2020, er de (kulturelt) brune kunstnere markeret med brunt:

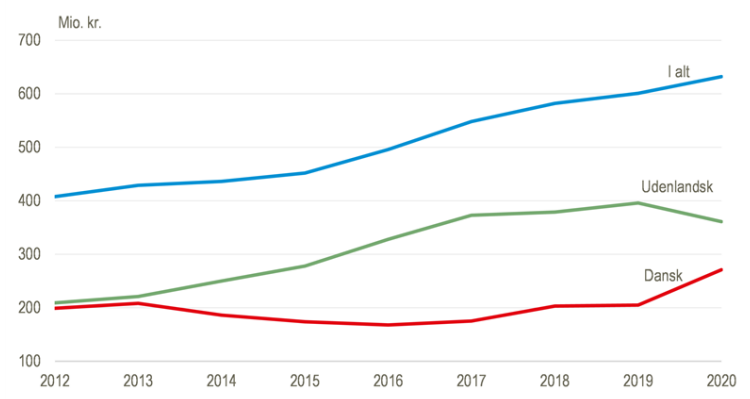
1. Branco, Gilli: LA DANZA
2. ICEKIID: ErruDumEllaHvad
3. Lord Siva: Solhverv
4. **Suspekt: Gonzo**
5. Branco, Lolo, Larry 44: PUB G
6. Kesi featuring Hans Philip: Blå himmel
7. **Tessa: Ben**
8. Kesi featuring Henedub: Tilbage
9. RH: Klovne
10. Lolo featuring Atypisk: All My Love
11. Node & Larry 44: Avatar

Mens de lyserøde kunstnere er markeret med rødt. Bemærk i øvrigt også at der udelukkende optræder rap eller rap-afledninger – og at der blot optræder en kvinde! Ganske pudsigt ser listen over de mest spillede danske radiohits i 2020 helt anderledes ud:

1. Christopher: Ghost
2. Calby: Burnout
3. Christopher: Leap Of Faith
4. Phlake feat. Mercedes the Virus: Baby Steps
5. Lord Siva: Solhverv
6. Jada: Nudes
7. Lukas Graham: Lie
8. Clara feat. Lord Siva: Nobody's Lover
9. Drew Sycamore: Take It Back
10. Nicklas Sahl: Four Walls

Tilsyneladende er der sket en segregering mellem radiomusik og streamet musik i Danmark. Hvorfor mon? I øvrigt er andelen af dansk musik afspillet i Danmark aldrig været større end i 2020 – sandsynligvis overvejende pga. den brune musik.⁸

Salg af musik fordelt på dansk og udenlandsk musik

⁸Danmarks Statistik <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=32378>

Kritik af den brune musik

I Politiken har det tidligere bandemedlem Abdelrahman Mustafa kritiseret den brune musiks fremstilling og dyrkelse af fælleskabet, pengene og stofferne i den kriminelle kultur. Han ser det som stærkt problematisk at unge (drengene) oplever en positiv iscenesættelse af disse fælleskaber – og mener endda at gangsterrap var medvirkende til at han selv blev bandemedlem:

»Der er en forherligelse af gangsterverden i populærkulturen. Både i gangsterfilm og den slags og ikke mindst i populærmusikken. Der findes anerkendte og prisvindende danske rappere, der normaliserer den her livsstil med tekster som »Gi' mig hans navn, så vi ka' ta' hans liv fra ham og pis' på hans grav« (fra sangen 'Øje for Øje' af Atypisk og Branco, red.) og »jeg er den type, der tømmer magasinet på dit hoved« (fra sangen 'Sinaloa Stil' af hiphopgruppen Shooter Gang, red.). Én ting er, at de her tekster findes. Noget andet er, at de bliver spillet og promoveret på licensfinansierede radiokanaler. Det fatter jeg simpelthen ikke, at vi accepterer«. ⁹

Omvendt argumenterede Politiken på lederplads kort tid efter som reaktion på drabet på den Stockholmske rapper Einar:

”Man må skelne mellem kulturelle udtryk og uønskede handlinger. Kunstnere må synge og beskrive, hvad de vil. Hvis de formår at sætte et nok så forskruet univers på en æstetisk appellerende form, så er det lytterne, der bestemmer, hvad der er i orden. Fortællingerne i musikken afspejler spændinger i samfundet, og det er dem, ikke deres æstetiske udtryk, man bør sætte ind over for.

Man kan ikke dæmme op for, at underklassens kultur flyder over i mainstream. Man bør i stedet glæde sig over hvert presset ungt menneske, der behændigt bruger sine kræfter på at sætte sin livsverden i rim og rytme.” ¹⁰

⁹Jesper Lindstrøm Jørgensen: Der gemmer sig sindsygt ambitiøse og pissehamrende modige unge mennesker i de her bander. Politiken 12. december 2021. <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art8520969/Bandepakker-og-straef-af-familier-virker-ikke.-Det-gør-det-her-til-gengæld>

¹⁰Frygt for ungdommens kulturvaner er frugtesløs. Politiken 15. januar 2022. <https://politiken.dk/debat/ledere/art8566822/Frygt-for-ungdommens-kulturvaner-er-frugtesløs>